

ФАКУЛЬТЕТ ГЕРМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

Кафедра англійської філології і філософії
мови

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

«Критичне мислення як сучасний тренд»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	англійської філології і філософії мови
Факультет	германської філології і перекладу
Викладачі	Комісар Людмила Петрівна, кандидат філософських наук, доцент liudmyla.komisar@knlu.edu.ua
Статус дисципліни	дисципліна вільного вибору студента
Курс, семестр	
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3 кредити / 90 годин
Мова викладання	українська
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	У курсі розкривається теоретична і практична логіка як атрибут мисленнєвої і мовленнєвої діяльності сучасної людини в світлі провідних засад формування критичного мислення. Зміст навчальної дисципліни розкривається в одному змістовому модулі. Модуль «Логічні засади формування критичного мислення: теорія і практика» розкриває основні критерії критичності мислення та його культури; концептуальний характер співвідношення логіки і мови; аналітичні аспекти формування міркувань і аргументів; закони логіки та специфіку їх практичної дії; семіотичні основи логіки, виміри та рівні знаково-символічного процесу. Під час вивчення дисципліни значна увага приділяється теорії аргументації, а саме структуруванню і побудові міркувань; отриманню навичок самостійного вміння коректного формування

	тези, силогізму, ентимеми; розпізнаванню «мовленневих пасток» та способів їх уникнення.
Мета вивчення дисципліни <i>(Чому це цікаво й потрібно вивчати?)</i>	Формування виваженої інтелектуальної позиції студентів, критичної мисленнєвої суверенності та культури, а також здатності до практичного застосування логіко-критичного інструментарію в майбутній професійній діяльності.
Результати навчання <i>(Чому я навчуся на цій дисципліні?)</i>	Засвоєння курсу дозволить знати: <ul style="list-style-type: none"> - основні етапи розвитку логіки, базові принципи визначення логіки, її теоретичне і практичне значення, основні критерії критичності мислення та його культури; - концептуальний характер співвідношення логіки і мови, аналітичні аспекти формування міркувань і аргументів; - основи теорії аргументації: дедуктивні та індуктивні міркування, логічні та паралогічні види аргументів, особливості формування тези, силогізму, ентимеми, розпізнавання «мовленневих пасток» і специфіку «розчаклування» міфів про необмежені можливості штучного інтелекту.
Компетентності <i>(Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)</i>	Набуття компетентностей щодо: <ul style="list-style-type: none"> - критичного мислення, спрямованого на вміння неупереджено і незаангажовано сприймати сучасний мережевий інформаційний соціум; - практичної реалізації законів логіки і основ теорії аргументації та їх застосування в професійній діяльності і в суспільній комунікації; - застосування семіотичного бекграунду в роботі з фаховими і художніми текстами; - використання інтелектуального потенціалу логіки для розбудови власного духовного світу та майбутнього професійного становлення; - виконання логічних задач на формування критичного мислення, із використанням методологій «уявних експериментів» та «капелюхів мислення».
Види занять і їхній розподіл за годинами	Лекції (10 год), практичні (20 год), самостійна робота (60 год).
Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни	Модуль «Логічні засади формування критичного мислення: теорія і практика»: <ol style="list-style-type: none"> 1. Провідні критерії критичності мислення та його культури. Творче мислення і феномен креативності. «КорабельТесея». 2. Логіка як наука. Основні етапи розвитку логіки, базові принципи визначення, теоретичне і практичне значення. 3. Критичне мислення та інтелектуальна доброчесність. Раціональність та об'єктивність. Правила для учасників філософських дискусій. 4. Концептуальний характер співвідношення логіки і мови: аналітичні аспекти формування міркувань і аргументів. Закони логіки та специфіка їх дії: між мовою науки і повсякденним мовленнєвим спілкуванням. «Уявні експерименти». 5. Семіотичні основи логіки: поняття про знак і символ, структурні особливості значення знака та

	<p>символізації, виміри та рівні знакового процесу.</p> <p>5. Поняття поняття: загальна характеристика поняття та його види, закон оберненого відношення між змістом та обсягом поняття, специфіка логічних операцій над поняттями (обмеження та узагальнення, поділ, явні та неявні визначення понять).</p> <p>6. Основи теорії аргументації: дедуктивні та індуктивні міркування, логічні та паралогічні види аргументів. Поняття критики та її видів.</p> <p>7. Особливості формування тези, силогізму, ентими як передумови розпізнавання «мовленнєвих пасток».</p> <p>7. Критичне мислення і логічні помилки: деякі традиційні помилки, фальшиві логічні помилки, логічні помилки, про які необхідно знати. Практики логічних задач.</p> <p>8. Практики сучасних «уявних експериментів»: від «китайської кімнати» до «завіси невідання». «Капелюхи мислення» Едварда де Боно та їх роль в формуванні професійної культури філолога і перекладача. «Розчаклування» міфів про необмежені можливості штучного інтелекту.</p> <p>9. Прикладні засади критичності мислення. Чуттєве пізнання та його ілюзії. «Підтверджувальне упередження». Формування «4-К навичок». Евристичні чинники наочності та репрезентативності.</p> <p>10. Критичне мислення і стереотипність мислення. Вплив ЗМІ і / як «влада мови» та влада медіа.</p>
<p>Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)</p>	<p>50 балів – аудиторна робота 50 балів – МКР 90-100 А зараховано 82-89 В зараховано 75-81 С зараховано 66-74 D зараховано 60-65 E зараховано 1-59 FX не зараховано</p>
<p>Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)</p>	<p>Наявність базових знань з математики, логіки та мовознавства</p>
<p>Навчально-методичне й інформаційне забезпечення</p>	<p>Основна (базова навчально-методична):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку.</i> (2014). / За науковою редакцією А.С. Синиці. Львів: Літопис. 2. Комісар, Л. (2024). Культура мислення як сучасний тренд: теоретичні і прикладні аспекти. <i>Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць.</i> № 1 (39). 42-47. URI: https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/18450 3. Комісар, Л. П., Бея, В. В. (2025). Критичне мислення як тренд мережевої культури. <i>Вісник КНЛУ. Серія "Історія. Економіка. Філософія",</i> 31, 128-139. DOI: https://doi.org/10.32589/2412-9321.31.2025.348150 4. Кругляк, М. І. (2021). <i>Критичне мислення.</i> Київ: Контур. 5. Левітін, Д. (2020). <i>Структуроване мислення. Ясний розум в інформаційному хаосі;</i> пер. з англ. Р.

- Шияна. Київ: Наш формат.
6. Петрочеллі, Дж. (2025). *Що за маячня? Ефективна протидія фейкам, конспірології та обману*; пер. з англ. О. Асташової. Київ: Наш формат.
7. Рослінг, У., Рослінг-Рьонлюнд, А, Рослінг, Г. (2019). *Фактологія. 10 хибних уявлень про світ, і чому все набагато краще, ніж ми думаємо*; пер. з англ. Київ: Наш формат.
8. Сібоні, О. (2021). *Досить уже помилок. Як наші упередження впливають на наші рішення*; пер. з фр. М. Марченко. Київ: Лабораторія.
9. Хоменко, І. В. (2010). *Логіка: теорія та практика*. Київ: Центр учбової літератури.
10. Х'юмер, М. (2024). *Знання. Реальність. Цінність*: Вступ до аналітичної філософії майже для всіх; пер. з англ. М. Є. Бистрицького. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.
- Додаткова:**
1. Бистрицький, Є., Зимовець, Р., Пролєєв, С. (2020). *Комунікація і культура в глобальному світі*. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.
2. Вайтгед, А. Н. (2025). *Символізм, його значення та дія*; пер. з англ. Київ: Контур.
3. *Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей*. (2009-2024). Том 1-5 / Кассен Б. (Укл.). Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.
4. Кант, І. (2022). *Критика сили судження* / Пер. з нім. В. Терлецького. Київ: Темпора.
5. Комісар, Л. П. (2021). Тріада «розуміння – пояснення – пізнання» в «герменевтичній ситуації» сучасної епістемології. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. № 161. (Ч. 2. Філософські науки.) 32-36.
6. Комісар, Л.П. (2022). Автентичність і екологія як аксіологічні тренди постпандемічного світу, або перевідкриваючи “словник цифрової епохи”. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. № 1 (35). 43-48.
7. «Медитації» Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень (2021). / Жан-Марі Бейсад, Жан-Люк Марйон, Кім Сан Он-Ван-К. (Ред.). / Пер. з фр. і лат. О. Хоми та А. Баумейстера. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.
8. Меясу, К. (2024). *Після скінченності*; пер. з фр. А. Ріпи. Київ: Контур.
9. *Bowell, T., Cowan, R., Kemp, G. (2020). Critical Thinking. A Concise Guide*. Взято з: <https://www.routledge.com/Critical-Thinking-A-Concise-Guide/Bowell-Cowan-Kemp/p/book/9780815371434>
10. Pollock, J. L. (2023). *Logic: An Introduction to the formal study of Reasoning*. University of Arizona. P. 3-27.
11. Willson, W.K. (2022). *The Essentials of Logic*. New Jersey. P. 9-19.

Електронні ресурси:

1.Електронна бібліотека Гумер. URL: <http://www.gumer.info/>

2.Електронна бібліотека Іхтіка. Багато філософської літератури: книжки, автореферати, дисертації, статті, збірники матеріалів конференцій і підручники з філософських дисциплін. URL: <http://ihtika.netl>

3.Логічні помилки. (2023). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QwGli3eLsVY>

4.Усуваємо суперечливість у міркуваннях. (2023). URL: https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR3C69u12gQdoSTL_-_A0YRH9vIFrCn7-DUndLqPTgh9mmh59cIoJV00Qbc&v=TuJE1y9DzbE&feature=youtu.be

5.Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою). URL: <http://plato.stanford.edu/>

Форми і способи поточного та семестрового контролю

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здійснюється в 4-бальній системі (“відмінно” (“5”), “добре” (“4”), “задовільно” (“3”), “незадовільно” (“2”)). Рейтинг вираховується в рейтингових балах, а підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 4-бальною шкалою та за шкалою ЄКТС.

Контроль результатів навчання студента здійснюється у формі *вхідного поточного, рубіжного, модульного та підсумкового семестрового контролю* (заліку).

Форми та критерії оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання: поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Форми семестрового оцінювання студентів:

- 1.тест;
2. індивідуальні та колективні проекти;
- 3.усне і письмове опитування;
4. колоквіум;
5. експрес-контроль;
6. задачі з логіки.

Виконання МКР. МКР передбачає використання як загально-філософських, так і загальнонаукових методів (зокрема, застосовуються системний та компаративний підходи, аналіз, синтез,

абстрагування, узагальнення), тобто як теоретичні, так і емпіричні методи.

Наприкінці семестру всі студенти виконують модульні контрольні роботи. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі у такий спосіб:

«5» («відмінно») - 50 балів: повна ґрунтовна систематизована відповідь з елементами інновації;

«4» («добре») - 40 балів: повна правильна відповідь, не завжди систематизована, із незначними неточностями, з продуктивними елементами (перераховані всі відношення між поняттями);

«3» («задовільно») - 30 балів: репродуктивне відтворення навчального матеріалу; неповна правильна відповідь (надані не всі необхідні уточнення щодо тлумачення понять, перераховані не всі відношення між поняттями); фрагментарна відповідь без жодних коментарів; відповідь містить помилки;

«2» («незадовільно») - 20 балів: містить помилки та прогалини у знаннях; частково перераховані відношення між поняттями, наявні безуспішні спроби виконати завдання;

0 балів: відсутність відповіді.

Підсумкове оцінювання: залік

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – E та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології і філософії мови, протокол № 17 від «12» травня 2026 р.

Завідувач кафедри

проф. Ізотова Н.П.